

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Kedden Mártius' 11-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Spanjol Amerika.

Hogy miképpen álljon a' Portugaliai Királyi seregek és az Artigas Insurgensei közt folyó verekedéseknek dolga; a' Portugalliai önként-válaskozottak' Generál-Adjutánsainak a' Santa-Terezánál lévő táborban költ következő két hivatalszerént való tudósításaiból láthatni: — I. Sept. 13-án 1816. — Szerentsém van az ő Felségével lejendő közlés végeit, Excellentiádat tudósítani, hogy egy, 30 emberből álló vigyázó tsapatunk, 5-ikben reggel az ellenségtől megtámadtatott; 's egy Hadnagy, még két emberekkel elfogattatott. Ennek híre érteimre esvén azon nap' dél után 4 órakor, két vadászkompaniával 's egy hat fontos ágyúval elindultam, 's 6-kban estrel 6 órakor Castillos-Chicosba megérkeztem. Az ellenség azonnal megfutamadott; 's tsak Rochánál állapotván meg; ott 400 emberrel; többnyire erőszakosan katonának fogott parasztokkal, helyt állott; de a' kik tüstént futásnak eredtek, mihelyt látták; hogy néhányan közülök elestek. — II. Ugyanonnán Sept. 28-án 1816. — Szerentsém van jelenteni, hogy az ellenség egy nevezetes tanyát Don Carlos mellett; katonával megrakván, 's vagy két vigyázó tsapatot Chafaloténál hátra hagyván, két ötvenötven emberekből álló tsoportokkal Langada grandeig előre nyomult. Én tehát 22-dikben éjjel Souza Májort 80 emberekkal az ellenség mozgulásainak szem-

ügyen való tartására elküldöttem; 's egyszerűsmind vagy 30 lovasokkal a' Castillosi tanyának segítettésére elindulván; oda 24-ikben megérkeztem, a' hol a' Májortól azon tudósítást vettem, hogy az ellenség Chafaloténál tökéletesen megverettetett, 's néhány elesteket és sebesekeket hátrahagyván, vissza vonúlt, a' mit a' Májornak az ellenségre tett hirtelen való rárohanása okozott. Az ellenség Frantzia puskákkal, 's Anglus kardokkal volt felfegyverkezve. Egy-néhány száz lovat, fegyvert, 's bútörökat kaptunk. Az ellenségtől igen sokan szöknek, mivelhogy nagyobb részint erőszakal fogott parasztok.

Egy-néhány főbb rangú; déli Amerikai Insurgensekről ekképpen szóllanak a' Fr. Ujságok: — Bolivar Simon egy gazdag birtokos, kihez az ő szabadság' ügyében eleitől fogva kimutatott hathatós munkálódásáért, és nagy tapasztalásáért; minnyájan tellyes bizodalommal viseltetnek; nemes gondolkodású férjfi; kár, hogymint mondják, felette nyakas feltett tzeljának elérhetésében. — Victoria, második fő vezér Bolivár után; régi nemzetségből származott, elragadó szóllású, 's nagy hadi és politikai tudományú ember. — Arismondi, egy Mulatte, igen elmés ember, akár melly kedvetlen történetekben is tud magán és az emberein tüstént segiteni. Ennek a' fejére Morales, mint mondják, jutalmat tett ki. — Mac-Gregor Skotiai fiú; mérész, nagy lelkű és pal-

lérozott ember, de kevély. A' Frantziák ellen való háborúban Spanyol Országban szolgált. — Morino, annakelőtte katonán volt, minthogy minden vidéket igen jól esmér, ennel fogva, az ellenségnek, apróbb tsatázásokban már igen sok kárt tett. — Toledo, egy igen derek, és ember szerető tiszt. A' Revoluzió elején Lieutenant volt Mexikóban. Sokáig vonakodott a' Reszpublikához állani, de azóta annak igen hasznos szolgálatokat tett. — Urdenata Peruviai fi, derek vitéz, 's főbbképpen a' hegyek között való hadakozásokban, szerentsés. — Bermudez, született Spanyol; tsak a' születése oka annak, hogy eddig fővezérré nem lett. Már régóta szolgált, a' déli Amerikai hadi seregeknek nagyobb részét ő organizálta, nagy haditalentomú ember. Sok Spanyol Szökevény van az emberei közt. — Mowagas, Roxas, Soublotte, Pyar, Forraz 's a' t., alsóbb rangú vezérek. Forraz, ennekelőtte az Andalusiai Huszároknál, temérdek nagy erejéért, és bátorságáért híres volt; 's onnét által szökött. Monagas nagy tudományú; Pyar nagy bátorságú ember. — Németek, éjszaki Amerikaiak, 's Frantziák is számosan találtak ezen insurgensek közt, kik megkülömböztetéssel viselik magokat. Egy Frantziás orvos a' gyógyítás módját, 's egy Hassiai Kapitány az ágyúzó sereget, ottan Európai lábra állították.

Artigas, születésére nézve Spanyol országú fiú, mint tiszt a' Spanyol ármádánál szolgált; sok hasznát vette a' Spanyol országlószék nevezetesen az ország belső részein lévő hegyek 's barlangok között lapangó baramia csoportoknak üldöztetésében 's összefogdosztatásában, kiknek ő, mestersegeket 's életek' módját akkor jól kitanultván, most maga veszi hasznát. Most ő éppen ilyen Gerillás hadat folytat a' Portugallusok ellen. Éppen nem barátja a' Buenos-Ayresi Országlószék' systemájának, minthogy a' Reszpublikai országlás

módját nem szenvedheti: mint is semmi löze Buenos-Ayreshez; sőt nem régen történt, hogy néhány embereket, kik a' La-Platának azon a' parján laktak, a' hol Montevideo van, leoldósztetett 's házaikat elpusztította, megtudván, hogy a' Buenos-Ayresiekkel tartanak. Egy szóval ő Egyedüluralkodó szeret lenni. Mikor nem régen a' Brasiliai, Rio-Grandeit tartományokra betsapott, egy proklamátziót szórt széllyel, melyben a' rabszolgáknak szabadságot hirdetett, 's közönségesse tette, hogy az ő országának természeti határait, délre a' La-Plata, Északra a' Rio-Grande teszik.

A' Buenos-Ayresből jött legújabb levelek semmi nevezetes új történetről nem emlékeznek. Úgy látszik, hogy az Országlószéknek egész figyelmetességét, Chilinek a' maga részére való hódíthatása foglalta el. A' célzás, ha tökéletességre mehet, nem kíti a' kereskedésre nézve. Szép dolog lenne az egyyik tengerpartól fogva a' tulsóig, szárazon vizen való közösülést nyitni. Céljának végrehajtására kettős expedítziót rendelt ki az országlószék; egyyét a' tengeren mást a' szárazon, hogy egy kézre dolgozzanak. A' szárazon, mint már említettük, Gen. San Martin küldetett el 4000, jó fegyveres, jólyakorlott, 's jó ruhás emberekből álló sereggel. Ennek fő hadiszállása Mendozában, Buenos-Ayrestől napnyúgotfelé, 350 métföldnyire, a' Kordillera hegyek' tövében van. Hogy az alatt, míg San Martin Chili felé dolgozik, a' Királyi seregek oldalfélt, Peruból, be ne tsapjanak: Generalis Belgrano, Tucumar mellett helyeztette magát állásba, a' melly város 500 (oda való) métföldnyire esik, észak és napnyúgot között, Buenos-Ayrestől.

A' mi ezen lenni-akaró új országnak Statistikáját illeti, erről még kevés jött ki. Eddig úgy irtak rolla, mint ha tsupa Reszpublikává akarná magát formálni: de az újabb levelekben olvassuk, hogy so-

kak találtak a lakosok közt is; 's még többen a katonák közt; a kik inkább hajlanának egy sarkalatos Constitúció által megszorított Monarkhiái uralkodáshoz. Ezen utólsóknak, hogy azok között, kik az uralkodásra legérdemesebbeknek lenni tarthatnák magokat, semmi meg hasonlós ne támadjon, ott jár az eszék, hogy a régi, egy-ügyű időkben uralkodott Inkák között valamelyiknek még meg lévő familiájából válo szszanak Királyt magoknak. Hogy az egyáltalában való függetlenséget már rég kihirdette az országlósék, tudjuk. Sőt kihirdették ezt a tartományok, melyekből a Státus reformáltatott, különkülön is. Azóta, hogy e történt, mindenek jobb rendelátszanak folyni. Az ideigóráig való országlás még most csak két ágakra van oszolva: egy Congressusra és egy Igazgatóra. A harmadik, melly a Törvényévő Hatalom volna, még nem áll-fenn, minthogy: *inter arma silent leges*. A Congressus, még most is az országnak legbel-sőbb részén, Tucumanban tartja üléseit, a hova bátorságnak okaért még eleinten ment volt: az Igazgató pedig, ki-nek kezében a betöltető hatalom van, Buenos-Ayresben lakik, a hova idővel a törvényhozó hatalom is által fogja Tucumanból tenni a maga lakását. A mostani Igazgatónak neve Don Juan Puyerraydon. Azt mondják, hogy okos ember; jól folytatja föglálatosságait. A Státus, 13 tartományokból van: most eleinten formáltatva, kiknek követeik a Függetlenség Aktáját aláírták, úgy mint: Buenos-Ayresből 7, Kordovából 3, Charcasból 3, Tucumanból 2, San Juanból 2, Santiago-del-Esteroból 2, Saltából 2, Caramarcából 2, Mendozából 2, Juiny városa és vidéke részéről 2, Mizque részéről 1, La Riviából 1, Chichasból is 1, Követeik; egy fő 's egy Vice-Elölülövel; 's három Titoknokokkal egyetemben. — Megjegyzik, hogy a 30 Követeik közt 16 Doktor találtak. (Ott talám ingyen és minden Rigorosum Exa-

men nélkül osztják a Doktori Diplomákat.

Nagy Britannia.

London. — A Februarius 7. dikén tartott ülésben megtette Lord Castlereagh abbeli lépését, melynél fogva ő egy 21 Tagokból álló Finanziái Biztosságnak rendelését javallotta, nemcsak a közelébb le folyt, hanem az előbbeni Esztendei jövedelmeknek és kiadásoknak is meg vizsgálására, és a következő 1818; és 1819. Esztendők szükségeinek felszámolására. — Ezen alkalmatossággal előadta a Lord a folyó Esztendőt illető kiadásoknak laistromát, azon költségzükítésekkel együtt, melyeket az Igazgatás a Státus némely költségeire nézve szándékszik meg tenni. Az e szerint megkiméllendő summa hetedfél millió font Sterlingre (60 Millió jó pénzre) megy. Az Ármádia, melynek száma a múlt esztendőben a Frantzia Országban, és napkeleti Indiában lévő seregekkel együtt 149,455 főre ment, 25,743 fővel kevesebbitetne meg ezen plánuszerént. Az 1817-esztendei rendkívül való költségek körül belől így jegyeztettek fel:

	font Sterling
az Ármádiára való kiadás	- 793,000
Rendkívül való Költségek	
az Ármádiára	- - - 1,300,000
az Artilleriára	- - - 1,246,000
A Tengeri Hadi erőre	- - - 6,397,000
Elegyes költségek	- - - 1,500,000

Summa 18,373,000.

Irtuk volt, hogy a Ministerek bizonyos irásokat vittek vala Febr. 3. dikán a Parlamentum két házaiba, ajánlván, hogy ezek azokat adják titkos biztosságok eleibe meg vizsgálás végett, mivelhogy azt mutatják ezen irások, hogy az országban veszedelmes öszszeesküvések légyenek munkába vétetettve. A felső ház 11, az alsó 21 tagokból álló biztosságot rendelt vala ki az irásoknak meg vizsgálására. A felső házban

Febr. 18 - dikán, az alsóban 19 - dikén olvasták fel a' biztosságoknak Oratoraik az ő vizsgálódásaik' resultatumát. Itt következik, mint Angliának historiájában igen nevezetes Akta, mint kettő, a' felső házbéli tsak summásan, az alsóbéli bővebben: —

I). A' Felső ház biztossága vizsgálódásainak resultatuma;

„A' biztosságot ezen írásoknak megvizsgálása meggyőzte affelől, hogy öszszesküvés volt munkába vétetve, oly célzással, hogy a' fennálló Országlószék egy közönséges feltámadás által felfordíttassék, 's helyébe a' pusztításnak közönséges systemája állíttassék fel. Ezen Felsőgbántó célzásokképpent itt Londonban a' múlt őszön külömbkülömb titkos tanátskozások tartattak, a' melyekben külömbkülömb plánumoknak megbányásavetése után végrezetre meghatározottat, hogy a' Spafielden népgyűlés tartatassék, reménlyén, hogy ennek alkalmatosságával kitanúlhatják, hogy melly számos légyen a' vellek tartó 's hozzájok hasonló indulatú emberek' serege, 's azt is gondolták, hogy ezen mező igen alkalmas fekvéssel bír, arra, hogy a' nyughatatlanok innét a' Cittyre, a' belső városra, beüthessenek. Illy célzással proklamatiókat szellesztettek el az alsó sorsú 's kiváltképpen az időnek mostohasága miatt inséget szenvedő lakosok között, kiket büns törekedéseiknek végrehajtására legalkalmasabb eszközöknek gondoltak lenni. Azon proklamatiókban, mellyek Oktob. 1 - ső napján elszellesztettek, effélek mondatak: —“

„Fegyverre Britannusok! Minden kard és puskatsínalóknak 's zállogós házakriak boltjaikat, a' hol tsak fegyver találtatik, törjétek fel! Nem kell a' gabona' árának nevékedése! Nem kell a' Régens! Nem kell Cestlereagh! Le a' fejekkel! Nem kellenek a' Státustisztviselők! Nem kell a' tized! Nem kell a' nemzeti adósság! Nem kellenek a' taksák, a' Püspökök, mind szükségtelen portékák! Az egész Ország Lon-

dontol várja a' jeladást, hogy fegyverhez kapjon. Legyetek áthatatosok: külömben örökre rabszolgák fogtok maradni! Most, vagy soha se'! — N. B. Még több ilyen nyomtatott czédulák fognak köztetek, további útasíttatás végett kiofztatni, mihelyest mód leszen reá.“

„November' 24 - dikén ezek olvastattak egy nyomtatott czédulán, melly az utzák' falaira volt raggatva: — „Nagy Britannia'nak mostani állapotja: Négy millió ember inséget szenved; négy millió tsak tengődik (teng - leng); másfel milliónak szüntelen az a' félelem forog elmejében, hogy inségre juthat; félmillió fényes dobzódásban buburékol!!! A' mi Irlandiai atyánkfiak inségben élnek. A' nyomoruság legnagyobb mértékre hágott. Ennek tovább így menni lehetetlen. A' halál fokakra nézve enyhülés lenne. A' kevélység, boldonság, és a' bűnök juttattak bennünket ezen veszedelmes állapotra: tsak egyedül az állhatatosság 's egyenesség tarthatják meg a' hazát.“

„Ügy látszik, hogy a' Spafielden Dec. 2 - dikán tartott gyűléseket határozák volt a' gonoszok, plánumjoknak végrehajtására. A' fogházakban találtató embereket czédulák által tudósították, hogy a' nevezett napon minnyájan ki fognak szabadulni 's fegyvert fognak kapni; javasalták nékiek, hogy osztán három szinü nemzeti kokárdát szerezzenek 's tegyenek fel, 's a' legvéresebb eszközökkel való éléstől se' irtódzanak, tsak a' czélt el lehessen érni. Meghatározták vala, hogy a' katonakajbákat mind felgyujtassák, a' Bankóra 's a' Tower várára reá üssenek, a' döfő szerszámok 's egyéb fegyverek készen állottak, a' vezérek kiválosztatva, 's a' helyek, a' hol a' támadásoknak kezdődni kellett volna, meghatározotva voltak. A' katonáknak eltsábittatása külömbkülömb strázsahelyeken megpróbáltatott. Az első és második Spafieldi gyűlések (Nov. 15 - dike és Dec. 2 - dika) között lefolyt napokban,

a' lázszasztók a' klúbokban, 's egyéb közön-
 séges házakban szorgalmasan megjelentek,
 's halgatóik elméjét feltűzelték 's elkészít-
 tették, hogy majd a' gyűlés' napján hasz-
 nokat vehessék. Azon emberck, kik a'
 klúbokban a' nép' felingerlése végett ek-
 képpen széllyel jártak, éppen azok voltak,
 kik a' Spasfieldi második gyűlésben fegyve-
 resen, munitzióval, három színű zászlók-
 kal, hasonló kokárdákkal 's egy oly zász-
 lóval jelentek vala meg, mellyen ilyen
 írás olvastatott: A' vitéz katonák a' mi
 atyáinkfiai, bánnyatok szépen, vélek! —
 A' Spasfieldi gyűléskor elő fordúlt pusztítá-
 sok 's egyéb erőszaktelek nem történet
 hanem meggondolás' munkái valának. Csak,
 nem reménlelt környülállások tettek en-
 nek, ekkor gátat, de a' gonoszok még nem
 hagyták fel ezzel. Külömbkülömb klúbok
 az országnak sok részein tudták Dec. 2-di-
 kán a' fő városban folyó erőszakos dolgo-
 kát, 's ezeknek kimenetelén építettek rem-
 ménségeket. A' támadás' plánuma legné-
 pesebb fabrikásvárosainkra kiterjesztetett.
 Ha az öszszeesküdtek plánuma Londonban
 elsült volna, egész országunkra kiterjedett
 volna a' támadás. Most már csak a' vára-
 kozást jóvalják a' lázszasztók, addig, míg
 az országot organizálhatják, melly kifeje-
 zés csak azt teszi az ő nyelveken, hogy vá-
 rakozni kell addig, míg a' Parlamentum'
 reformáltatásának színe alatt, a' klúbok az
 országban mindentűtt organizáltatnak, a'
 nép' salakjának közönséges pusztítás ígér-
 tetik 's ekképpen a' legkétségbeesőbb pró-
 batételekre felingereltetik. Olyan klúbok
 's egyéb társaságok, a' hol efféle tudomány
 predikáltatik, nem kevesek vannak. Főb-
 bek köztök a' Hamden klúb 's az Egygye-
 sülés (Unio) társaságaik. Ezek, még kü-
 lömben egyenes gondolkodású embereket
 is eltsábitanak a' Parlamentum' reformálta-
 tásának színe alatt. De, még fővebb személyt
 jádzanak ezek között az úgy nevezett Spe-
 ncean Philantropisták. Egy ilyen

klúbban érlelték meg a' Londoni lázszasztók
 a' magok' plánumjokat. Ezen klúbnak tse-
 kélység a' Parlamentum' reformáltatása;
 feljebb jár ennek a' czélja, úgymint a' kö-
 zönséges pusztításon, melynek más nevet
 ad: Némely vidékeken, mint Leicester,
 Nottingham, Mansfield, Derby, Chesterfi-
 eld, Cheffield, Manchester, Birmingham,
 Norwich, Glasgow, tsak nem minden fa-
 lura kiterjed ez a' klúb. Az embereknek
 pusztítással való ketsegietése mellett az ijesz-
 tetésnek is hasznát veszi ez; rettentő mő-
 don fenyegetődzik azok ellen, a' kik belé
 állani nem akarnak: azokat pedig, a' kik
 beállanak, irtoztató esküvés által köti le a'
 titoknak megtartására. Ennek minden ta-
 nátskozásai, végzése, szóval folynak; pa-
 pirosra semmit nem írat. A' klúbnak egy-
 mástól távol lévő ágai, egymással nem le-
 velezés, hanem követek, missionariusok
 által közlik dolgaikat. Czélzása az, hogy
 az egész Országlást, 's az egész társasági
 rendet, minden erköltsi és religiói tudom-
 mányal egyetemben, felforgassa. Az ösz-
 szegyülekezések késő éjjelesnek. Lázszas-
 tó beszédek trztatnak hennek, 's kivált
 Londonban még gyalázatos 's istenkáromló
 éneklésekre is rá kezd a' társaság a' tanáts-
 kozások után. Lázszasztó irások nyomtat-
 tatnak 's ingyen osztatnak ki. A' Régens
 Princznek megtámadtatása szomoruan bi-
 zonyítja, hogy melly nagyön gyökeret ver-
 tek már ezen klúbnak principiumai a' nép
 közt. Ha a' szentséges személyek erántva-
 ló tisztelet így megtapodtatván az efféle
 hünsételek megengedtetnének, könnyű lát-
 ni, mi következne belőlle. Kinyilatkoztat-
 ni mérészlik közönséges mődon, hogy ha
 a' beadott kérelmeket a' Régens Princz be-
 nem tölteti, így a' Fejedelem minden alatta-
 valók hűségéhez való jussát elvesztette. Még
 azzal a' mesterséggel is élnek ezek a' tár-
 saságok, hogy gyűléseiknek tartását oly-
 korollykor felbe szakasztják, 's ezen idő-
 közben a' nép' elméjét nyughatatlankodtat-

ják. 's további intézeteikhez hozzá készítik. Az is ezen klábnak, czélsása szerint törté-
nik, hogy az Ország' különbözőkőmb 's egy-
mástól távol levő részein, azon egy napou
tartatnak gyűlések, azért, hogy a' kitoua-
ság ne lehessen illendő erővel mindenütt
jelen. Ezt az állipotot, nagy kártól és ve-
szedelemtől való félhetés nélkül ekképpen
megszenvetni, a' biztosság' itéleteszerént
nem lehet; és noha a' biztosság' ezen ház-
nak, valami meghatározott jóvállással, hogy
ily környulállások között mit kelljen tenni,
eleibe vágtatni nem akar, annyit kinyilat-
koztatni mindazonáltal tsakugyan köteles-
ségének tartja, hogy most a' közönséges-
tesendességnek 's a' minden rendű és rangú
nép' boldogságának feuntartatására, to-
vábbi eszközöknek elővettetése szükséges,
mint a' mennyire a' most fennálló törvé-
nyekkel megegyezőleg kibotsátkozni le-
hetne."

Elvégződven ezen előadásnak olvasta-
tása, Minister Lord Liverpool azt pro-
jektálta, hogy a' biztosság' jóvállását 21-
dikben vegye a' ház fontolás alá. — Lord
Grosvenor azt mondotta, hogy ő remé-
nli, hogy minelőtte a' ház a' bizto-
ság' jóvállását fontolás alá venne, előbb kö-
zölni fogja véle azon dokumentumokat,
mellyeken a' biztosság' ezen előadásban a'
maga erőssítetéseit fundálta, mert akár-
melly tiszteletet 's hitelt érdemlő tagokból
állott is az, a' száma ezeknek tsakugyan
igen kevés (tsak 11) volt. Már ki van nyi-
latkoztatva, hogy a' most fennálló törvé-
nyek elégségesek a' nyughatatlanokóknak
megzabolázására. Egyeberánt az ország-
nak azok legnagyobb ellenségei, kik a' tsak bi-
zonyos részben uralkodó békételenkedésből
az egész ország' szabadságának megkáro-
sítására, alkalmatosságot vesznek. — Mások
másképpen vélekedtek, azt is erőssítvén
egyebek között, hogy a' tsak a' biztosság'
tettzésétől függ, hogy közöljön-e valamely
dokumentumokat, vagy ne. — Végre meg-

határozottatott a' Lord Liverpool jóvállá-
sa, 's a' tagok meghivattattak, hogy 21-
dikben ezen fontos tárgyfelett való tanátsko-
zásra gyülekezzenek. — Lord Grey elő-
re jelentést tett, hogy ő ekkor a' biztosság'
jóvállásának ellene fogja magát szegezni.
— (Ezen tizkelynek folytatása a' jövő Ku-
rirban következik).

Sok irkálásra szolgáltatott a' Londoni
közönséges leveleknek, a' London városa
Westminster nevű részébéli választó
polgároknak, melyet ők Major Cart-
wrightnek előtélése alatt Febr. 13-ikán
tartottak, 's a' melyben a' Régens Princz-
hez, az ő Kir. Hertzegségé' Jan. 28-dikán
történt megtámadtatására nézve, egy bán-
kodó levelet készítettek. A' levél' elején
a' magok ingadozás nélkül való hűségéről
teszik bizonyossá ő Királyi Hertzegségét.
Az ő Kir. Hertzegségé ellen elkövetett méltatlanságot annyival inkább sajnálják, 's
azon annyival inkább bánkodnak és kesere-
gnek, hogy a' dolog éppen Westminster-
ben, az ő várossokban történt. Azután ek-
képpen fejezik ki magokat: —

„Mi nem akarjuk azoknak czélzásai-
kat vizsgálni, kiknek indító okaik lehetnek
arra, hogy a' történt dolgot Felsőbántó
bűnök, gyilkolásra való czélzásnak, né-
vezzék. Mi örvendünk, hogy ezen felté-
telnek megvalóságosittatására telyességgel
nintsenek bizonyosságok, annyival is inkább,
hogy a' mi Kir. Hertzegségé' élete eránt
viseltető ohajtásaink éppen oly hathatosok,
mint annak kívánása, hogy az Anglus nép
egy ilyen elintézéssel készült gyilkosság
plánumával való vádból kimosattathassék.
Mi, K. Hertzegségédnek azt a' lövést, melly a' Thems e'
vizén, mikora K. Hertzegségéd öse, E r s é b e t Királyné,
ott tsónakon evezvén, ezen tsónakon egy hajós legényt
megsebesített, 's egyszersmind azon szokat kíván-
nyuk eszébe juttatni, mellyeket ezen Királyné erre
a' lövéstre nézve mondott: — „Nem akarok né-
pe mről valami olyant elhinni, a' mit az
atyák és anyék, gyermekeikről el nem
hihetnének. A' K. Hertzegségé' strázsája a' ma-
ga népe.” — Végre hevesen kikeltek ezen polgárok
Ministerek, névszerént L. Castlereagh és Canning ellen.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Nagy Váradról: — Febr. hónapnak 12-dikén Felsőleges Fejedelmünknek születése napja különös pompával ünnepeltetett itt. A' közönséges öröm, melly koronás Fejünk eránt ez alkalmatossággal általában minden szivekben ebren volt, lelkesítette azt a' rendet, mellyel ez a' fényes innep ritka-ékességgel tartatott, és a' melynek főbb részei ezek voltak. — Dél-előtt 9 órakor elebb, a' Te Deumot, annakutánna pedig az innepi Misét tartotta az itt lévő Püspöki Templomban ó Múltósága G. Ker es z t s z e g i Gróf Csáki László Nagy Prépost, és felszentelt Püspök Ur. Jelen voltak ezen, és Ó Felsőlege eránt buzgó érzésekkel meg telve részt vettek az innepi áhitatosságban a' Fő Tiszt. Káptalan, és Tek. Vármegyei Tisztjei, továbbá a' Városi Nemesség, és a' Várőrző sereg 3 Regimentjebeli Tiszturak, és a' Kir. Akademia is. — A' Várbeli katonaság többszöri lövéseket tett. — Minekutánna az áhitatos czeremoniák végződtek, a' tisztelt Püspök és Nagy Prépost ó Nagysága a' Tiszti Kart gazdagon meg vendégelte. — Nem felejtkezett el ez a' Nemes szívű Múltóság a' köz katonaságról is. Ezek-közzül ugyan is fejenként egy font húst és egy itze bort kapott. A' nappali ékes pompát estve fényes Bál rekesztette be. — Hogy pedig a' szenvedő Émberiség is kettős mértékben örvendhetne ezen napnak fényességén: Ó Múltósága 500 forintokat rendelt az úgy nevezett Lazaretum' Előljáruinak kezekbe adatni, azzal a' világos meghagyással, hogy ez a' Summa tsupántsak azok között a' szegények között osztassék ki, kik a' jelenvaló mostoha idő miatt jutottak szegénységre. Ezt a' szép példát annakutánna az itt lévő Káptalannak több Tisztos Tagjai is követték.

Elegyes Dolgok.

A' M e s m e r i s m u s n a k (általi Mag-

netismus) paizsával fel fegyverkezve ment Doctor Rosenfeld Ur az emberi Nemzet' még eddig győzhetetlen ellenségének, a' pestisnek. — Harmintznyoltz napokig folytatta bátor elszántsággal ez a' szent célú férfiú látogatásait, és Orvosi foglalatosságait a' Görög Ispotályban Konstantinápolyban. Hogy ifju Theoriája nem eléggé éles egy oly megöröködött ellenségnek le szabdalására, megmutatta az a' szomorú tapasztalás, hogy a' tisztelt Ur a' múlt. Januarius 19-dikén a' pestis mérget testébe szerentséltlenül beszívta. Csak két nap se tölt el egészen, midőn rajta végórájának elstetetésével a' pestis boszuszuját ki töltötte. Így olvasunk erről Doctor Purghásnának leveleiből, mellyektől ír ez az Ur Konstantinápolyból. Mielő, valóba hogy egy oly személynek, ki az egész emberi Nemzet' javáért magát fel áldozta, emlékezete fennmaradjon.

Angliában, Lichtfelben olly masinát találtak fel, a' mellyel 400 réf posztót lehet napjában szövetni. Ezen masinát víz hajtja, s csak egy leányka kívánatik hozzá, hogy a' masinát kormányozza. A' M. K. 14-dik Darabjában említett Konstantinápolyi zenébonás történeteknek a' lett a' vége, hogy a' kártvallott Törökökkel való megegyezés által, a' fogságra esett Genuai hajós legényeknek elbotsáttatások kieszközöltetett.

Lengyel Országban, egy közelebbről kijött Kir. Rendeléshez képest minden 'Sidó 20 esztendőből fogva 30-ig kifogás nélkül, a' katona Conscriptiónak alája van vetetve, akár nőtelen, akár házas legyen; állíthat ugyan mást is maga helyett, de csak 'Sidót, mikor az Országnek nem találna 'Sidó rekrutákra szüksége lenni; akkor az egész 'Sidóság bizonyos summapényt fizet a' Státusnak.

Brüsseli tudósítások szerint, az

Oraniai Hertzegne nevű 19-dikén egy egészséges Printzet szült.

A Congó vizének vizsgálódásán oda veszett Tuckey Kapitánynak Jegyzőkönyve 's írásai megérkeztek az Admirálitáshoz Londonba, 's nem soká közönségesse fognak tétettetni.

A f r i k a.

A Diario de Roma nevű ujságban, ilyen, az Amerikai Egyesült Státusok Rómában lévő Konzúljához küldetett levelét olvasunk:

Költ Washington lineahajón Port Mahon kikötőhely torkában Jan. 1. napján 1817.

Szerentsém vagyok az Urat tudósítani, hogy a múlt hónap' 25-én egy békesség és barátság béli Kötés készült meg az Algiriai Deyvel, melly a főbb pontjaiban az 1815-ben készült Kötéssel megegyez. A több Barbarusokkal is minden képpen kívánatos kötésekre léptünk, úgy hogy a' mi kereskedésünk azoktól nem tartat. Közölje ezt az Úr minden, magával közösülésben lévő Amerikaiakkal 's a' t. Aláírta: J. Chauncey Commodore.

Ló-kótyavetye.

Ozoráról T. N. Tólna Vármegyében, ezennel hírül adatik, hogy az itt lévő Eszterházi Hertzegi Ménesből e' folyó Esztendőben Aprilis Hónapnak 17-dikén délelőlt 9 órákor mintegy 50 Darab helyben nevelt Csödör és Kantzalovak elfognak kótyavetye által adattatni. — Eladattatásoknak oka az, mivel a' rendes számot itt meghaladják. A' Vevő Urak egyszerűben fognak Váltó Czédulában fizetni. — Melly is a' tit. tit. Ménessel bíró, és a' Lótartásban

gyönyörködő Uraknak azzal az ajánlással jelentetik, hogy a' magok lófajtájokat, itt eredeti Arabs, és Császári eredeti Anyalovaktól származott Csödör és kantzalovának tetszések szerint való kapásával javíthatják. Költ Ozorán Martius' 10-dikén 1817-dik Esztendőben.

Hiradás, Kolosvárról Erdélyből.

Az ide való Reformatum Kollegium Typographiaja, mellyel egy jó berű öntő műhely is nagyon össze kötve, a' folyó esztendőben esendő Aprilis 24-dikén közönséges kótyavetyén a' többet ígérőnek egy más után folyó hat esztendőkre árendába adatik. Maga a' Typographia, melly egy jó tágas szobában van felállítva, áll két Sajtóból, 's azokhoz megkívántató minden féle Deák, Magyar, Német, Görög és Sidó öntött betűkből, egyéb eszközökből, 's készületekből. A' vele egybe kötött alkalmatosságok ezek: Jó tágas Udvar, ezen jó kút, szép veteményező kert, két jó lakó szoba, bolt, konyha és pintze. A' Concurransben megkívántatik, hogy elegendő Cautiót tudjon állítani, 's a' betűöntéshez is értsen, a' lévén egyik feltétel a' kiadásnak, hogy tartoznak a' kopott betűket újra önteni a' Kollegium betűöntő műhelyében. Egyéb feltételek a' környülláshoz képest változtathatók, de minden esetre illendők lévén, ezeket a' kótyavetye alkalmatosságával is meg lehet állítani; vagy előre is értekeződni erántok a' Kollegium Elöljáróinál. Kolosvár, Febr. 13-dikén 1817.

a' Kolosvári Ref. Kollegium Elöljárói.

Mart. 7-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltóczédulában 382 — forintot.
 Mart. 8-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltóczédulában 381 1/2 — forintot.
 Mart. 10-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltóczédulában 384 5/6 — forintot.